

El llenguatge En passen de grosses 25/IV/1978

Com els altres pronoms anomenats febles, la partícula en sol representar certs complements verbals, normalment els que són introduïts per la preposició de, o que l'exigeixen quan són usats pleonàsticament, en construccions emfàtiques. Així, una oració com No volien parlar de política es pot reduir a No en volien parlar. I, anàlogament, No tinc paciència es pot transformar en la construcció pleonàstica i emfàtica No en tinc de paciència! En determinats complements formats per grups nominals una mica complexos, el pronom en té capacitat, també, per a representar-ne només una part: Venen llibres vells tant es pot reduir a En venen com a En venen de vells. Però, en canvi, la representació del pronom en no pot comprendre elements del grup nominal com els numerals, els quantitatius, etc. Així, Vam veure dos ànecs i Ens vam dir moltes coses només es poden reduir a En vam veure dos i Ens en vam dir moltes.

Excepcionalment, en un determinat tipus d'oracions el pronom en pot substituir també el subjecte gramatical. En una oració com Ara vénen tres soldats el grup nominal tres soldats és el subjecte gramatical però, tanmateix, aquesta oració es pot reduir a Ara en vénen tres, ja que, com diu Fabra, en aquest tipus d'oracions, una designació com tres soldats apareix, «darrera el verb, com una mena de complement d'aquest, i, de fet, en certes ocasions es comporta gramaticalment com a tal». Igualment, Passaran coses grosses es pot reduir a En passaran de grosses.

Un fet anàleg s'esdevé en les oracions anomenades passives pronominals, és a dir, construïdes amb el pronom impersonal es, quan comprenen un complement directe que conté un terme numeral, quantitatiu, etc., i un altre complement d'indole diversa: Es destinen tres hores a la lectura. El complement directe, tres hores, col·locat davant el verb, es comporta com seu subjecte, i és reduïble, per tant, al simple numeral: Tres es destinen a la lectura. Però si aquest mateix numeral es col·loca després del verb i es vol ometre el substantiu, s'ha de substituir pel pronom en: Se n destinen tres a la lectura. Notem —és un fet anàleg— que parlant «de tres llibres» podríem dir Es venen, però parlant «de llibres» hem de dir Se n venen.

Albert Jané